

Załącznik
do uchwały Nr CCXXXIV/4594/2017
Zarządu Województwa Lubelskiego
z dnia 4 grudnia 2017 r.

**Raport z monitoringu
Regionalnego Programu Pomocy Społecznej i Włączenia
Społecznego na lata 2016 – 2020**

Lublin, grudzień 2017

Spis treści:

Wprowadzenie.....	3
Metodologia monitoringu.....	4
Cel szczegółowy 1. Wsparcie działań mających na celu włączenie społeczne grup zagrożonych wykluczeniem	5
Cel szczegółowy 2. Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie aktywnej integracji	10
Cel szczegółowy 3. Ograniczenie wykluczenia społecznego osób bezdomnych.....	14
Cel szczegółowy 4. Wzmocnienie integracji cudzoziemców ze społecznościami lokalnymi.....	16
Cel szczegółowy 5. Wzmocnienie potencjału kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz podniesienie jakości świadczonych usług.....	17
Wnioski i rekomendacje.....	22
Spis tabel.....	24
Spis wykresów.....	24

Wprowadzenie

Niniejszy Raport z monitoringu Regionalnego Programu Pomocy Społecznej i Włączenia Społecznego został opracowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie na podstawie danych za 2016 rok.

Ograniczenie skali ubóstwa należy do głównych celów działań podejmowanych w obszarze polityki społecznej zarówno na gruncie europejskim, krajowym jak i wojewódzkim. Zwalczanie ubóstwa i zapobieganie szerzej traktowanemu wykluczeniu społecznemu to jedno z głównych zadań systemu pomocy społecznej.

Województwo lubelskie należy do regionów o najwyższej stopie ubóstwa. W 2016 r. zasięg ubóstwa w województwie lubelskim przedstawiał się następująco:

- 7,8 % mieszkańców pozostawało poniżej granicy ubóstwa skrajnego (Polska 4,9 %);
- 18,5 % osób w gospodarstwach domowych osiągało wydatki poniżej relatywnej granicy ubóstwa (Polska 13,9%);
- 17,2 % mieszkańców żyło poniżej ustawowej granicy ubóstwa (Polska 12,7 %).

Ubóstwo nadal jest najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc społeczną pomimo, iż w porównaniu do roku 2014 wykazuje tendencję malejącą. W 2016 r. ubóstwo było głównym powodem ubiegania się o pomoc dla 38 330 rodzin liczących 104 977 osób.

Działania zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców województwa lubelskiego zajmują szczególne miejsce w polityce samorządu województwa lubelskiego. Wynikają one m.in. z ustawy o pomocy społecznej, Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego oraz Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014 -2020.

Kierunki działań w tym zakresie określone zostały również w Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 Oś priorytetowa 11 Włączenie społeczne oraz w *Regionalnym Programie Pomocy Społecznej i Włączenia Społecznego na lata 2016 – 2020*.

Program powstał w 2015 roku z inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie. Do opracowania Programu został powołany przez Dyrektora Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej (Zarządzenie Nr 23/2015 z dnia 8 maja 2015 r.) Zespół ds. opracowania Regionalnego Programu Pomocy Społecznej i Włączenia Społecznego na lata 2016 – 2020.

W skład Zespołu weszło 11 osób, pracowników Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie. Do udziału w pracach jako eksperci zostali zaproszeni: przedstawiciele administracji rządowej, organizacji pozarządowych działających w obszarze ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Program został przyjęty Uchwałą Nr XIII/200/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 grudnia 2015 r.

Głównym celem Regionalnego Programu Pomocy Społecznej i Włączenia Społecznego jest ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego mieszkańców województwa lubelskiego poprzez efektywny system pomocy i integracji społecznej. Swym zakresem obejmuje on pięć obszarów problemowych: wsparcie działań mających na celu włączenie społeczne grup zagrożonych wykluczeniem, wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie aktywnej integracji, ograniczenie wykluczenia społecznego osób bezdomnych, wzmocnienie potencjału kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz podniesienie jakości świadczonych usług.

W ramach ww. obszarów zostały wyznaczone cele szczegółowe i kierunki działań. Program ma charakter interdyscyplinarny, a jego wdrażanie wymaga współpracy administracji

Załącznik do uchwały Nr CCXXXIV/4594/2017 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 4 grudnia 2017 r.

rządowej i samorządowej oraz wielu partnerów tj. jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, instytucji rynku pracy, organizacji społecznych, a także podmiotów zajmujących się aktywizacją zawodową i społeczną. Ocena stopnia realizacji Programu monitorowana jest za pomocą wskaźników.

Metodologia monitoringu

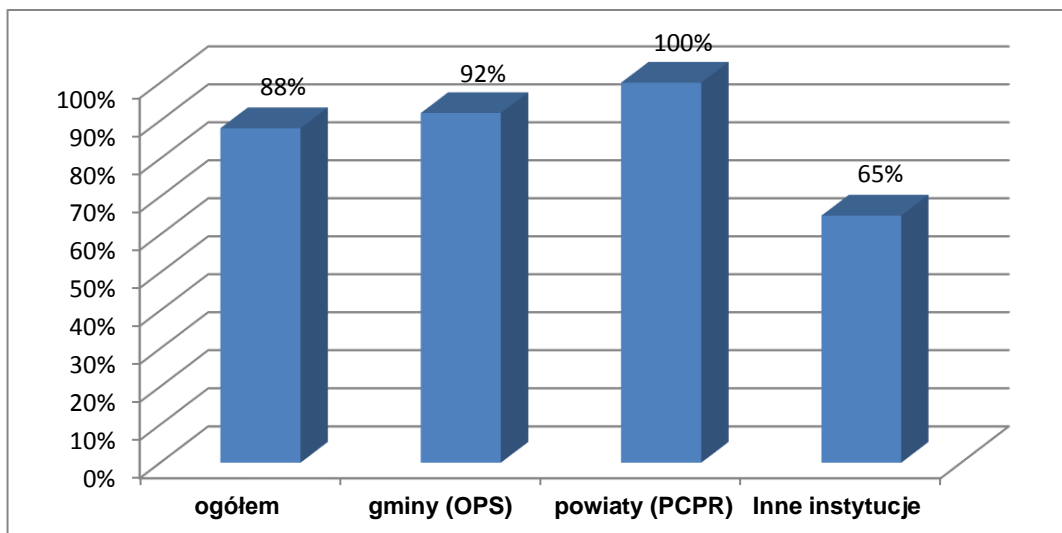
Zgodnie z zapisami Regionalnego Programu Pomocy Społecznej i Włączenia Społecznego na lata 2016 – 2020 za monitoring Programu odpowiedzialny jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie.

Niniejszy raport został opracowany na podstawie danych za 2016 rok, otrzymanych od jednostek samorządu terytorialnego oraz instytucji mających wpływ na kreowanie i realizację polityki zatrudnienia, przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, sprawozdań (Ocena Zasobów Pomocy Społecznej) oraz analizy działań własnych.

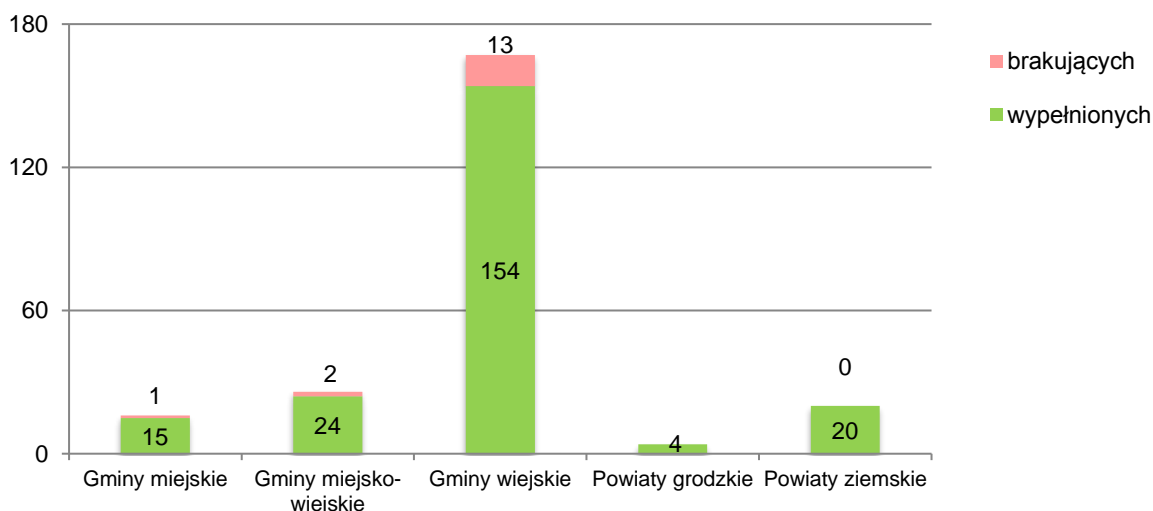
Jako narzędzie badawcze zastosowano kwestionariusz ankiety opracowany na potrzeby monitoringu programu. Kwestionariusz ankiety został skonstruowany adekwatnie do rodzaju zadań realizowanych przez jednostki. Obejmował on zbiór wskaźników dostosowanych do zakresu ich działania. Ankiety/zapytania przesłano pocztą w dniu 25 lipca 2017 r. do 10 centrów integracji społecznej, 26 klubów integracji społecznej oraz 10 podmiotów prowadzących schroniska dla osób bezdomnych; w dniu 22 sierpnia 2017 r. do 213 ośrodków pomocy społecznej i 20 powiatowych centrów pomocy rodzinie; w dniu 31 sierpnia 2017 r. do ośrodków dla cudzoziemców oraz Stowarzyszenia Centrum Wolontariatu; w dniu 9 czerwca 2017 r. drogą elektroniczną do Wojewódzkiego Urzędu Pracy. Ankiety zostały wysłane łącznie do 284 podmiotów.

W monitoringu wzięło udział 251 instytucji: 197 ośrodków pomocy społecznej (w tym 4 miasta na prawach powiatu), 20 powiatowych centrów pomocy rodzinie, 8 podmiotów prowadzących schroniska dla osób bezdomnych, 10 Centrów Integracji Społecznej, 15 Klubów Integracji Społecznej, Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie. Odpowiedzi nie udzieliły: Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu w Lublinie oraz 4 Ośrodki dla cudzoziemców.

Wykres nr 1. Poziom zwrotu ankiet monitorujących z jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i innych

Wykres nr 2. Poziom zwrotu ankiet w ujęciu ilościowym

CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Wsparcie działań mających na celu włączenie społeczne grup zagrożonych wykluczeniem.

W ramach tego celu realizowane są działania zmierzające do: promocji programów i projektów aktywizujących społeczności lokalne, promocji poradnictwa specjalistycznego w zakresie reintegracji społeczno-zawodowej, wspierania programów obejmujących aktywizację społeczno-zawodową młodzieży NEET, rozwoju instrumentów aktywnej integracji.

Realizacja powyższych działań jest monitorowana w oparciu o wskaźniki, które są weryfikowane na podstawie danych zawartych w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej oraz informacji pozyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie oraz ośrodków pomocy społecznej. W realizację powyższych działań zaangażowane są jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, publiczne służby zatrudnienia, podmioty ekonomii społecznej.

Tabela nr 1. Cel szczegółowy 1. Realizacja wskaźników w 2016 r.

Wskaźnik	Wskaźnik bazowy (stan na 2014 r. lub ostatni dostępny)	Stan w 2016 r.	Wskaźnik docelowy
Liczba programów i projektów aktywizujących społeczności lokalne (w tym Programy Aktywności Lokalnej i projekty socjalne)	5	5 (PAL)	10
Odsetek rodzin objętych pracą socjalną wśród ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej	78%	52 570 rodzin / 83 %	95%
Odsetek osób objętych kontraktem socjalnym w stosunku do liczby osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej	6%	3 210 kontraktów z 3 819 osobami 8%	20%
Liczba osób objętych indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego (Centrum Integracji Społecznej)	479	476	600
Liczba osób młodych w kategorii NEET, które podjęły lub kontynuowały naukę, ukończyły kursy i szkolenia, ukończyły staż oraz podjęły pracę zawodową	7 282	14 175	Wzrost o 10%
Liczba osób bezrobotnych objętych Programem Aktywizacja i Integracja	189	213	Wzrost o 20%
Odsetek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby ludności województwa	9,7%	8,2%	8,2%
Liczba osób korzystających z programu dożywiania (w tym dzieci)	58 259	50 036 osób (w tym 46 871 dzieci)	Wzrost o 10%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2016 r. oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie

1. *Liczba programów i projektów aktywizujących społeczności lokalne (w tym Programy Aktywności Lokalnej i projekty socjalne).*

Załącznik do uchwały Nr CCXXXIV/4594/2017 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 4 grudnia 2017 r.

Program Aktywności Lokalnej (PAL) to jedno z narzędzi aktywnej integracji, które umożliwia przeobrażenie się ośrodka pomocy społecznej z roli biernego dawcy świadczeń w animatora zmiany w swoim środowisku poprzez:

- zachęcanie do działań na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnej,
- mobilizowanie, ożywianie i wspieranie rozwoju społeczności lokalnej.

Z informacji uzyskanych z 197 ośrodków pomocy społecznej wynika, że w 2016 r. tylko 5 gmin realizowało Program Aktywności Lokalnej, tj. Miasto Krasnystaw, Gmina Krasnystaw, Miasto Puławy, Miasto Zamość, Miasto Lublin.

2. Odsetek rodzin objętych pracą socjalną wśród ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Prowadzenie pracy socjalnej należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Działania podejmowane w tym zakresie mają na celu poprawę funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym i obejmują:

- a) pracę z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- b) pracę ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności.

Skuteczna praca socjalna powinna doprowadzić do aktywizacji i samodzielności klientów pomocy społecznej, a w konsekwencji wyjścia z systemu pomocy. W momencie tworzenia Programu (2014 r.) praca socjalna prowadzona była w 78 % rodzin korzystających z pomocy społecznej, natomiast w 2016 r. tą formą objętych zostało 83 % rodzin korzystających z pomocy społecznej.

3. Odsetek osób objętych kontraktem socjalnym w stosunku do liczby osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej .

Kontrakt socjalny jest jednym z głównych narzędzi aktywizacji klientów pomocy społecznej. Umożliwia uaktywnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz marginalizacją, co w dalszej perspektywie ułatwia im uniezależnienie się od wsparcia z pomocy społecznej. Kontrakt socjalny jest efektywny tylko w przypadku gdy w jego tworzenie jednocześnie zaangażowani są: klient pomocy społecznej oraz pracownik socjalny. Osiągnięcie celów zapisanych w kontrakcie jest możliwe wyłącznie w wyniku samodzielnych działań klienta wspieranych przez pracownika socjalnego.

W roku 2016 zawarto 3 210 kontraktów socjalnych z 3 819 osobami, tj. z 8 % osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej.

4. Liczba osób objętych indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego (Centrum Integracji Społecznej).

Kolejną formą mającą na celu aktywizację społeczno – zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jest indywidualny program zatrudnienia socjalnego, który realizowany jest poprzez umowę zawartą z osobą skierowaną do zajęć w centrum integracji społecznej. Centrum integracji społecznej jest jednostką organizacyjną realizującą program reintegracji zawodowej i społecznej, poprzez kształcenie umiejętności pozwalających na

pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu; nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych; naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym zatrudnieniem, uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi. W 2016 r. tą formą pomocy zostało objętych 476 osób uczestniczących w zajęciach prowadzonych w ramach centrum integracji społecznej.

5. *Liczba osób młodych w kategorii NEET, które podjęły lub kontynuowały naukę, ukończyły kursy i szkolenia, ukończyły staż oraz podjęły pracę zawodową.*

Jedną z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym są osoby młode w wieku 15 – 29 lata. Województwo lubelskie zajmuje 9 pozycję na liście województw pod względem udziału osób młodych w kategorii NEET (tj. nie pracujących, nie doksztalających się i nie uczących) w liczbie ludności w wieku 15 i więcej lat. Rozwiązaniem problemu jest prowadzenie odpowiedniej polityki aktywizacji zawodowej skierowanej do tej grupy odbiorców. Z informacji uzyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie wynika, że w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w latach 2015 i 2016 kursy i szkolenia ukończyło 1 229 osób, staże ukończyło 12 946 osób, a pracę zawodową podjęły 8 692 osoby.

Tabela nr 2. Dane dotyczące aktywizacji osób młodych w kategorii NEET w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój

(2015 + 2016)	Liczba osób młodych w kategorii NEET, które:		
	ukończyły kursy i szkolenia	ukończyły staże	podjęły pracę zawodową
PUP Biała Podlaska	35	996	783
PUP Biłgoraj	20	224	358
PUP Chełm	131	909	664
PUP Hrubieszów	37	428	336
PUP Janów Lubelski	32	645	230
PUP Krasnystaw	59	426	281
PUP Kraśnik	49	792	389
PUP Lubartów	41	566	585
MUP Lublin	64	1252	999
PUP Lublin	90	475	384
PUP Łęczna	22	621	171
PUP Łuków	67	490	336

Załącznik do uchwały Nr CCXXXIV/4594/2017 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 4 grudnia 2017 r.

PUP Opole Lubelskie	69	637	246
PUP Parczew	22	286	167
PUP Puławy	109	749	366
PUP Radzyń Podlaski	23	328	256
PUP Ryki	25	661	286
PUP Świdnik	98	412	356
PUP Tomaszów Lubelski	35	701	313
PUP Włodawa	51	362	233
PUP Zamość	150	986	953

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie

6. Liczba osób bezrobotnych objętych Programem Aktywizacja i Integracja.

W celu poprawy sytuacji na rynku pracy osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, dla których powiatowy urząd pracy ustalił profil pomocy III, (dla osób oddalonych od rynku pracy) wprowadza się możliwość objęcia tych osób Programem Aktywizacja i Integracja (PAI).

Program Aktywizacja i Integracja jest dodatkowym narzędziem aktywizacji osób, które utraciły możliwość podjęcia pracy z powodu długiego okresu przebywania w bezrobociu, często połączonego z brakiem kwalifikacji, niewystarczającymi kompetencjami i deficytami utrudniającymi funkcjonowanie w środowisku pracy. Do udziału w PAI są kierowani bezrobotni, dla których jest ustalony profil pomocy III, korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności realizujący kontrakt socjalny, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

W 2016 r. na terenie naszego województwa realizowano 18 PAI, z tego 12 we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej i 6 we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Program, do którego zostało skierowanych 213 osób, ukończyło 205 osób.

Tabela nr 3. Uczestnicy Programów Aktywizacja i Integracja

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z ustalonym profilem pomocy III, którzy zostali skierowani do PAI	Liczba bezrobotnych, którzy zakończyli udział w PAI	z tego			z liczby bezrobotnych, którzy zakończyli udział w PAI		
			po 2 m-cach	po 4 m-cach	po 6 m-cach	podjęli pracę w ramach zatrudnienia wspieranego u pracodawcy	podjęli pracę w spółdzielni socjalnej osób prawnych	zostali skierowani do agencji zatrudnienia

Ogółem	213	205	164	14	27	1	0	0
kobiety	120	116	93	7	16	0	0	0
do 30 roku życia	22	22	17	3	2	0	0	0
w tym do 25 roku życia	8	8	6	1	1	0	0	0
powyżej 50 roku życia	91	89	69	7	13	1	0	0
długotrwale bezrobotni	183	176	139	14	23	0	0	0
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	26	25	18	2	5	0	0	0
posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	1	1	0	0	1	0	0	0
niepełnosprawni	32	31	22	3	6	0	0	0

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie, Załącznik nr 8 do sprawozdania MPiPS -01 za 2016 r.

7. Odsetek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby ludności województwa.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centra pomocy rodzinie w roku 2016 jednostki udzieliły pomocy i wsparcia ogółem 170 810 osobom, tj. o ponad 14 tysiącom mniej niż w roku poprzednim. Pomoc w formie świadczeń przyznana została dla 102 751 osób z 63 215 rodzin (łącznie gminy i powiaty). W skład tych rodzin wchodziło 175 713 osób, co stanowi 8,2 % mieszkańców województwa lubelskiego. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców naszego województwa wykazuje tendencję spadkową; w 2014 r. było to 9,7 % mieszkańców.

Jedną z ważniejszych form wsparcia w ramach świadczeń niepieniężnych jest pomoc w formie posiłku, realizowana głównie w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Jego celem jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. W 2016 roku z posiłku skorzystało ogółem 50 036 osób. W porównaniu z 2015 rokiem liczba osób objętych tego typu wsparciem spadła o 6 042 osoby, tj. o ponad 10%. Wśród osób korzystających z tej formy pomocy dominującą grupę stanowią dzieci. W 2016 roku z tej formy pomocy skorzystało 46 871 dzieci, tj. o 6 390 mniej niż w roku 2015.

Materiał opracowano na podstawie danych uzyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie, sprawozdania Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016 r., informacji z ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie aktywnej integracji.

Efektywna pomoc społeczna, możliwa jest tylko przy współpracy wielu podmiotów mających wpływ na funkcjonowanie jednostki w społeczności lokalnej. Stąd też konieczność współdziałania pracowników socjalnych z powiatowymi urzędami pracy, organizacjami pozarządowymi, policją, szkołami, sądami, przedsiębiorcami, czy kościołami i innymi związkami wyznaniowymi. Zaangażowanie społeczności lokalnych w rozwiązywanie problemów społecznych powinno odbywać się również przy współudziale wolontariuszy i aktywności grup samopomocowych. Podejmowane działania w zakresie: wspierania współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z publicznymi służbami zatrudnienia, wspierania współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z sektorem pozarządowym, wspierania rozwoju i poprawy jakości usług skierowanych do osób i rodzin mają na celu przywrócenie osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym zdolności do aktywności społecznej i zatrudnienia, a tym samym przywrócenia pełnej samodzielności życiowej.

Tabela nr 4. Cel szczegółowy 2. Realizacja wskaźników w 2016 r.

Wskaźnik	Wskaźnik bazowy (stan na 2014 r. lub ostatni dostępny)	Wskaźnik osiągnięty w 2016 r.	Wskaźnik docelowy
Liczba projektów/porozumień na rzecz integracji zawodowej zrealizowanych we współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z publicznymi służbami zatrudnienia	160	67	Wzrost o 20 %
Liczba projektów/porozumień na rzecz aktywnej integracji zrealizowanych we współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi	45	75	Wzrost o 20 %
Liczba wolontariuszy biorących udział w działaniach na rzecz integracji społecznej i zawodowej w społecznościach lokalnych	236	109	350
Liczba działań na rzecz promocji grup samopomocowych tworzonych w celu wsparcia działań na rzecz integracji społecznej i zawodowej w społecznościach lokalnych	62	63	Wzrost o 10 %
Liczba instytucji opieki nad dziećmi do	67	93	90

Załącznik do uchwały Nr CCXXXIV/4594/2017 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 4 grudnia 2017 r.

lat 3			
-------	--	--	--

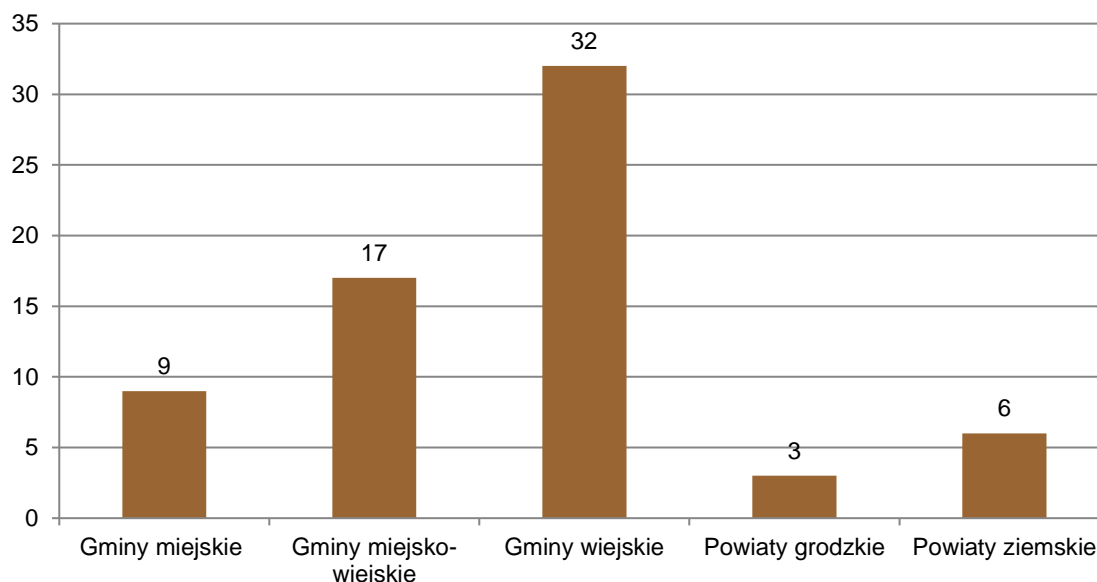
Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2016 r.

1. Liczba projektów/porozumień na rzecz integracji zawodowej zrealizowanych we współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z publicznymi służbami zatrudnienia.

Instytucje pomocy i integracji społecznej oraz urzędy pracy bardzo często świadczą usługi na rzecz tego samego klienta, co przekłada się na potrzebę współpracy, a jednocześnie stanowi szansę na bardziej kompleksową pomoc. Celem współpracy ośrodków pomocy społecznej, publicznych służb zatrudnienia i organizacji pozarządowych jest zapewnienie skutecznego i efektywnego wsparcia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Każdy z tych trzech podmiotów ma różny potencjał, wiedzę, doświadczenia i zakres działania, które mogą wzajemnie uzupełniać się i wzmacniać w ramach współpracy na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia i rezultaty projektów innowacyjnych im lepsza współpraca pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej oraz publicznymi służbami zatrudnienia tym wyższa jakość świadczonych usług i skuteczniejsze wsparcie w przywracaniu osób bezrobotnych na rynek pracy.

Z informacji uzyskanych z 217 jednostek organizacyjnych pomocy społecznej uczestniczących w badaniu ankietowym wynika, że w 2016 r. na rzecz aktywnej integracji z publicznymi służbami zatrudnienia zostało zawartych 67 porozumień.

Wykres nr 3. Liczba projektów/porozumień na rzecz integracji zawodowej zrealizowanych we współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z publicznymi służbami zatrudnienia

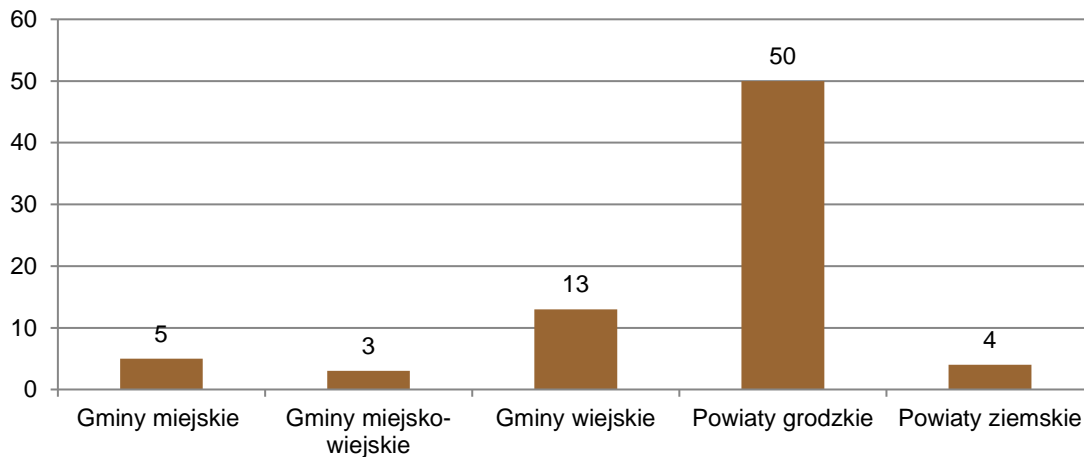
2. Liczba projektów/porozumień na rzecz aktywnej integracji zrealizowanych we współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi.

Partnerem jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz powiatowych urzędów pracy w realizacji działań na rzecz aktywnej integracji są również organizacje pozarządowe.

Załącznik do uchwały Nr CCXXXIV/4594/2017 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 4 grudnia 2017 r.

Współpraca z trzecim sektorem jest szczególnie pożądana z uwagi na możliwości i potencjał, jakim dysponują organizacje pozarządowe. Organizacje pozarządowe stanowią bowiem swoisty pomost pomiędzy sektorem publicznym i prywatnym, a wsparcie przez nie udzielane często realizowane jest w nowoczesnych i innowacyjnych formach, co pozwala na szerszą pomoc udzielaną osobom potrzebującym wsparcia. W 2016 r. we współpracy z organizacjami pozarządowymi, głównie na terenie miast grodzkich, zostało zrealizowanych 75 projektów skierowanych do osób wyłączonych z życia społecznego i zawodowego.

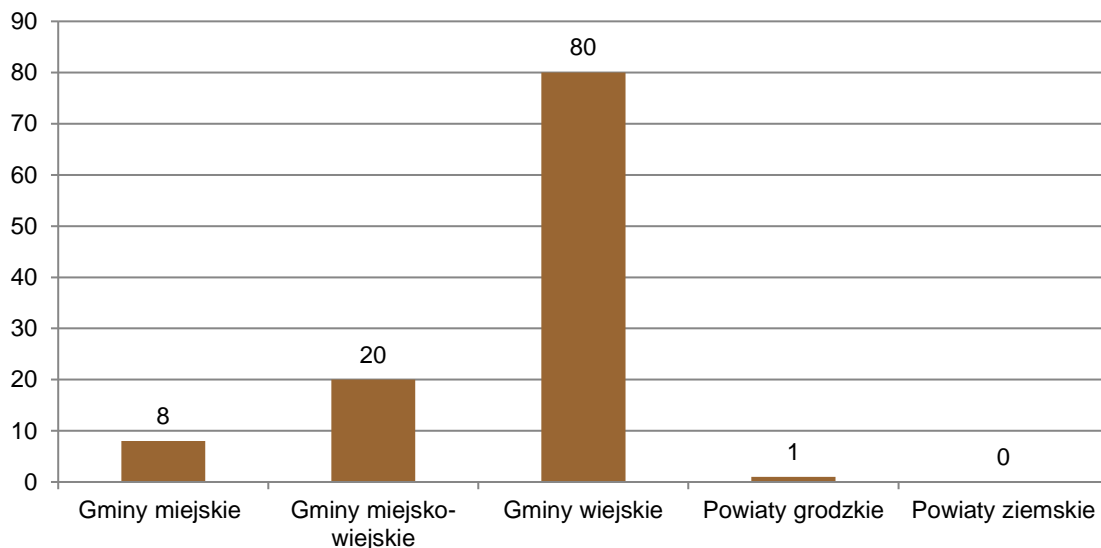
Wykres nr 4. Liczba projektów/porozumień na rzecz integracji zawodowej zrealizowanych we współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi

3. *Liczba wolontariuszy biorących udział w działaniach na rzecz integracji społecznej i zawodowej w społecznościach lokalnych.*

Ważnym elementem reintegracji społecznej i zawodowej jest wolontariat. Wolontariat w pomocy społecznej stanowi uzupełnienie pracy socjalnej, pozwala aktywizować zarówno osoby korzystające z pomocy, jak i społeczność lokalną, a wielu osobom umożliwia zaspokojenie ich potrzeb. W realizację działań na rzecz integracji społecznej i zawodowej w 2016 r. zaangażowanych było 109 wolontariuszy, głównie na terenie gmin.

Wykres nr 5. Liczba wolontariuszy biorących udział w działaniach na rzecz integracji społecznej i zawodowej w społecznościach lokalnych

4. Liczba działań na rzecz promocji grup samopomocowych tworzonych w celu wsparcia działań na rzecz integracji społecznej i zawodowej w społecznościach lokalnych.

W 2016 r. tylko 14 gmin oraz 3 powiaty podejmowały działania promujące tworzenie w społecznościach lokalnych grup samopomocowych w obszarze integracji społecznej i zawodowej. Łącznie podjętych zostało 75 inicjatyw, w wyniku których realizowane były działania m.in. w zakresie prowadzenia poradnictwa, organizacji spotkań okolicznościowych, wspieranie aktywizacji i partycypacji społecznej wśród seniorów. Funkcjonowały grupy samopomocowe dla osób z zaburzeniami psychicznymi, grupy samopomocowe dla osób dotkniętych uzależnieniem, grupy samopomocowe aktywizujące i promujące społeczność lokalną do udziału w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym.

5. Liczba instytucji opieki nad dziećmi do lat 3.

Analizy i badania rynku pracy potwierdzają trudności z powrotem do pracy po urodzeniu dziecka, a w statystykach urzędów pracy rośnie odsetek kobiet, które próbują wrócić na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem dziecka. Niewystarczające zaplecze instytucjonalne w zakresie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 stanowi istotną barierę utrudniającą pracę zawodową rodziców i opiekunów najmłodszych mieszkańców naszego województwa. Rozwój instytucji organizujących opiekę nad dziećmi do lat 3 umożliwi rodzicom powrót na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem dziecka. Na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2016 r. w województwie lubelskim funkcjonowały 93 żłobki, z czego 38 znajduje się w M. Lublin. Żłobki dysponują ogółem 3 409 miejscami. Dwa powiaty nie wykazały funkcjonowania żłobków na swoim terenie (janowski i parczewski). Zakładany wskaźnik docelowy (90) został osiągnięty w roku 2016.

Materiał opracowano na podstawie danych uzyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie, sprawozdania „Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016 r.”, informacji z ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie.

CEL SZCZEGÓŁOWY 3: Ograniczenie wykluczenia społecznego osób bezdomnych.

Załącznik do uchwały Nr CCXXXIV/4594/2017 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 4 grudnia 2017 r.

Bezdomność jest jednym z najbardziej skrajnych przejawów wykluczenia społecznego, ponieważ dotyczy osób, które w danym czasie nie posiadają i własnym staraniem nie mogą zapewnić sobie schronienia, które mogłyby uważać za swoje i które spełniłyby minimalne warunki, pozwalające uznać je za pomieszczenie mieszkalne. Trwanie w bezdomności powoduje często nieodwracalne konsekwencje, np. osobowościowa degradacja, zmiana samoidentyfikacji, izolacja, marginalizacja i brak uczestniczenia w życiu społecznym.

Tabela nr 5. Cel szczegółowy 3. Realizacja wskaźników w 2016 r.

Wskaźnik	Wskaźnik bazowy (stan na 2014 r. lub ostatni dostępny)	Wskaźnik 2016 r.	Wskaźnik docelowy
Liczba bezdomnych objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności	39	22	50
Liczba osób bezdomnych uczestniczących w zajęciach Klubów Integracji Społecznej i Centrów Integracji Społecznej	21	21	Wzrost o 30 %
Liczba placówek udzielających schronienia osobom bezdomnym	18	16	20
Liczba mieszkań chronionych	53	53	70
Liczba osób bezdomnych, które skorzystały z poradnictwa psychologicznego, zawodowego i prawnego	600	395	Wzrost o 30 %
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono realizację zadań na rzecz osób bezdomnych	8	5	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów pomocy Społecznej za 2016 r., informacji uzyskanych ze schronisk i noclegowni, centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej

1. Liczba bezdomnych objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności.

Jedną z ważnych form pomocy skierowaną do osób bezdomnych jest indywidualny program wychodzenia z bezdomności. Program ten polega na wspieraniu osoby bezdomnej w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych, oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. W roku 2016 indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności objęto 22 osoby bezdomne w 5 gminach. Są to miasta: Lublin, Zamość, Puławy i Świdnik oraz gmina Puchaczów.

2. Liczba osób bezdomnych uczestniczących w zajęciach Klubów Integracji Społecznej i Centrów Integracji Społecznej.

Formą pomocy skierowaną do osób bezdomnych mającą na celu ich aktywizację społeczno-zawodową jest indywidualny program zatrudnienia socjalnego. Indywidualny program zatrudnienia socjalnego oznacza zawartą indywidualną umowę z osobą, o której

Załącznik do uchwały Nr CCXXXIV/4594/2017 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 4 grudnia 2017 r.

mowa w przepisach zatrudnienia socjalnego, skierowaną do zajęć w centrum integracji społecznej lub klubie integracji społecznej, utworzonych w trybie i zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym. Z informacji uzyskanej z centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej wynika, że 14 osób bezdomnych uczestniczyło w zajęciach Centrum Integracji Społecznej w Białej Podlaskiej (1 osoba), Lublinie (10 osób) i Chełmie (3 osoby) oraz 7 osób w zajęciach realizowanych w Klubach Integracji Społecznej w Lublinie (5 osób) i Puławach (2 osoby).

3. Liczba placówek udzielających schronienia osobom bezdomnym.

W 2016 r. samorządy gminne wykazały funkcjonowanie 16 placówek udzielających wsparcia osobom bezdomnym, w tym noclegowni, schronisk i domów dla bezdomnych. W 2016 roku dysponowały one 439 miejscami, a liczba osób korzystających wyniosła 722. Podmiotami prowadzącym placówki dla osób bezdomnych są organizacje pozarządowe.

4. Liczba mieszkań chronionych.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu i nie wymaga całodobowej opieki może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia i integracji ze społecznością lokalną. Wśród 53 mieszkań chronionych (Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016 r.) tylko 3 prowadzone na terenie Miasta Lublin przeznaczone są dla osób bezdomnych.

5. Liczba osób bezdomnych, które skorzystały z poradnictwa psychologicznego, zawodowego i prawnego.

Jednym z kierunków działań mających na celu ograniczenie wykluczenia społecznego osób bezdomnych jest wspieranie rozwoju poradnictwa psychologicznego, zawodowego i prawnego skierowanego do tej grupy odbiorców.

Z informacji uzyskanych z 8 placówek prowadzących całodobową opiekę dla osób bezdomnych w 2016 r. z tej formy pomocy skorzystało 395 osób. Głównie były to porady świadczone przez psychologa, prawnika, doradcę zawodowego.

6. Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono realizację zadań na rzecz osób bezdomnych.

Pomocy osobom bezdomnym udzielają jednostki samorządu terytorialnego, organy administracji rządowej oraz organizacje pozarządowe. Partnerem Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie w realizacji zadań ukierunkowanych na aktywizację i integrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym również osób bezdomnych) są organizacje pozarządowe. W 2016 r. w ramach otwartego konkursu ofert na prowadzenie schronisk, noclegowni, ośrodków wsparcia dla osób bezdomnych oraz zatrudnienie specjalistów w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej, psychoterapeutów, prawników,

dotację w wys. 50 050, 00 zł otrzymało 5 organizacji pozarządowych realizujących usługi na rzecz tej grupy.

CEL SZCZEGÓŁOWY 4. Wzmocnienie integracji cudzoziemców ze społecznościami lokalnymi.

Integracja to złożony i dynamiczny proces. Głównym celem integracji powinno być doprowadzenie do możliwości samodzielnego funkcjonowania cudzoziemca, w tym na rynku pracy oraz uniezależnienie się od świadczeń z pomocy społecznej.

Tabela nr 6. Cel szczegółowy 4. Realizacja wskaźników w 2016 r.

Wskaźnik	Wskaźnik bazowy (stan na 2014 r. lub ostatni dostępny)	Wskaźnik 2016 r.	Wskaźnik docelowy
Liczba działań/akcji na rzecz integracji cudzoziemców ze społecznościami lokalnymi	31	42	50
Liczba cudzoziemców realizujących indywidualny program integracji	71	22	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2016 r.

1. Liczba działań/akcji na rzecz integracji cudzoziemców ze społecznościami lokalnymi.

Na terenie województwa lubelskiego funkcjonują 4 Ośrodki dla Cudzoziemców w Bezwoli (gmina Wołyń), Białej Podlaskiej, Łukowie, Kolonii Horbów (gmina Zalesie).

Ośrodki dla cudzoziemców są prowadzone przez Urząd do Spraw Cudzoziemców. Jednym z działań mających na celu integrację cudzoziemców ze społecznościami lokalnymi są dni otwarte. Dni otwarte w ośrodkach dla cudzoziemców mają na celu przybliżenie lokalnej społeczności warunków pobytu cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową, pracy wykonywanej przez personel ośrodków oraz podnoszenie wiedzy na temat funkcjonowania tego typu placówek. Mieszkańcy, dziennikarze, przedstawiciele instytucji publicznych mogą wówczas swobodnie wejść do ośrodka i porozmawiać z jego mieszkańcami. W 2016 r. dni otwarte odbyły się na terenie Ośrodka dla Cudzoziemców w Łukowie, Bezwoli, Białej Podlaskiej, Kolonii Horbów.

Ciągłe działania w zakresie integracji cudzoziemców ze społecznością realizuje Miasto Lublin, które od 2008 r. jest Miastem Międzykulturowym Rady Europy. W 2016 r. 38 wydarzeń poświęconych zostało cudzoziemcom i ich integracji ze społecznością. M.in. były to następujące wydarzenia: Syria jak możesz pomóc; Bajkowy ogródek – warsztaty dla dzieci polskich i cudzoziemskich; Spotkanie wokół książki „Zabić smoka; Ukraińskie rewolucje; Ukraina w centrum Lublina; Warsztaty szkoleniowe: „Jestem obcy w Twojej szkole”; Kawiarenki Wielokulturowe w Centrum Wolontariatu; Konferencja – Uchodźcy – jak działać? Organizacje pozarządowe, biznes, społeczności lokalne w obliczu wyzwań migracyjnych. Miasto Lublin prowadzi również 3 mieszkania chronione dla cudzoziemców.

2. Liczba cudzoziemców realizujących indywidualny program integracji.

Pomocy integracyjnej udziela się na wniosek cudzoziemca. Program integracyjny ustalany jest w formie umowy zawieranej między cudzoziemcem a powiatowym centrum pomocy rodzinie. Program obejmuje: świadczenia pieniężne przeznaczone na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe, pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego, opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne, pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, w tym poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne, udzielanie informacji oraz wsparcia w kontaktach z innymi instytucjami, w szczególności z instytucjami rynku pracy, ze środowiskiem lokalnym oraz organizacjami pozarządowymi. Indywidualny program integracji cudzoziemców w 2016 roku realizowany był w 3 powiatach województwa lubelskiego: radzyńskim, łukowskim, łęczyńskim oraz miastach: Biała Podlaska i Lublin. Objęte nim zostały 22 osoby.

CEL SZCZEGÓŁOWY 5: Wzmocnienie potencjału kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz podniesienie jakości świadczonych usług.

Pracownicy podmiotów realizujących działania z zakresu pomocy społecznej i integracji, a przede wszystkim pracownicy socjalni stoją przed wyzwaniem realizacji nowych zadań. Dotychczasowe zmiany systemu pomocy społecznej przyniosły zmianę w podejściu do klienta – stał się on aktywnym uczestnikiem procesu rozwiązywania swojej trudnej sytuacji życiowej. Współcześnie od pracownika socjalnego wymaga się dobrej znajomości często zmieniających się przepisów prawa, odporności na stres i wypalenie zawodowe, radzenia sobie w trudnych sytuacjach, z trudnym klientem, a ponadto kreatywności, innowacyjności, umiejętności współpracy z różnymi podmiotami, umiejętności korzystania z instytucjonalnych i ludzkich zasobów.

Tabela nr 7. Cel szczegółowy 5. Realizacja wskaźników w 2016 r.

Wskaźnik	Wskaźnik bazowy (stan na 2014 r. lub ostatni dostępny)	Wskaźnik 2016 r.	Wskaźnik docelowy
Liczba różnorodnych form kształcenia (studia, szkolenia, kursy itp.) podnoszących kwalifikacje zawodowe pracowników i wolontariuszy instytucji pomocy i integracji społecznej oraz liczba pracowników i wolontariuszy w nich uczestniczących	1102	1 628 form kształcenia, 1 849 osób uczestniczących	Wzrost o 10 %
Liczba szkoleń z zakresu superwizji, umiejętności interpersonalnych i rozwoju osobistego dla pracowników i wolontariuszy instytucji pomocy i integracji społecznej oraz liczba pracowników i wolontariuszy w nich uczestniczących	65	142 szkolenia, 412 osób	Wzrost o 20 %

Liczba działań (akcji medialnych, dobrych praktyk, wydarzeń, konferencji itp.) promujących pozytywny wizerunek pomocy społecznej	316	191	500
Liczba ośrodków pomocy społecznej spełniających wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych ustalony zapisem art. 110 ustawy o pomocy społecznej	191	191	213

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2016 r., informacji uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie

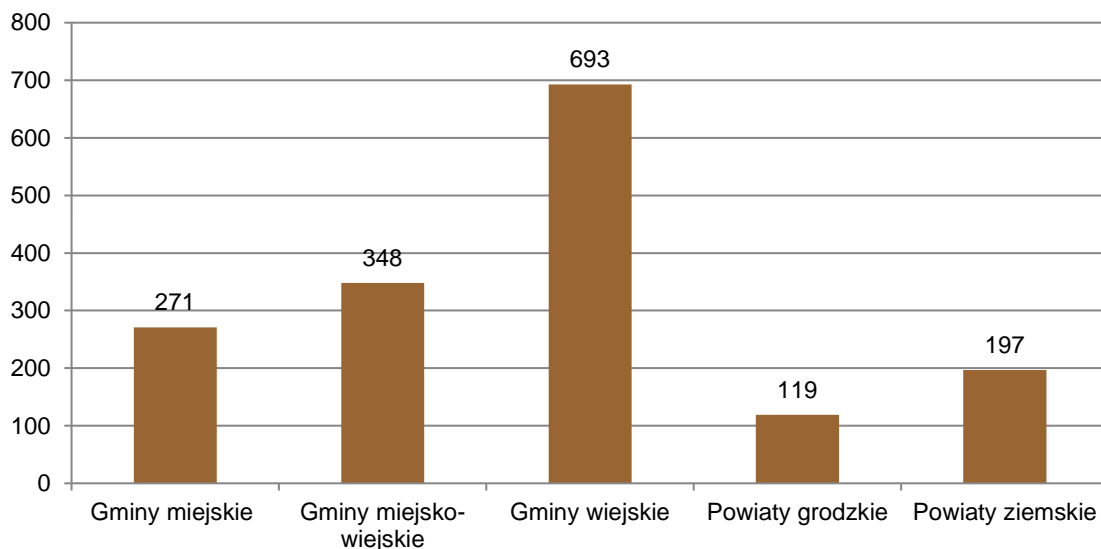
1. *Liczba różnorodnych form kształcenia (studia, szkolenia, kursy itp.) podnoszących kwalifikacje zawodowe pracowników i wolontariuszy instytucji pomocy i integracji społecznej oraz liczba pracowników i wolontariuszy w nich uczestniczących.*

Praca socjalna z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji wymaga od pracowników socjalnych wejścia w rolę animatora lokalnej społeczności, poszukiwania innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych, otwartości i elastyczności, a tym samym jest wyzwaniem i wiąże się ze stałym podnoszeniem kwalifikacji.

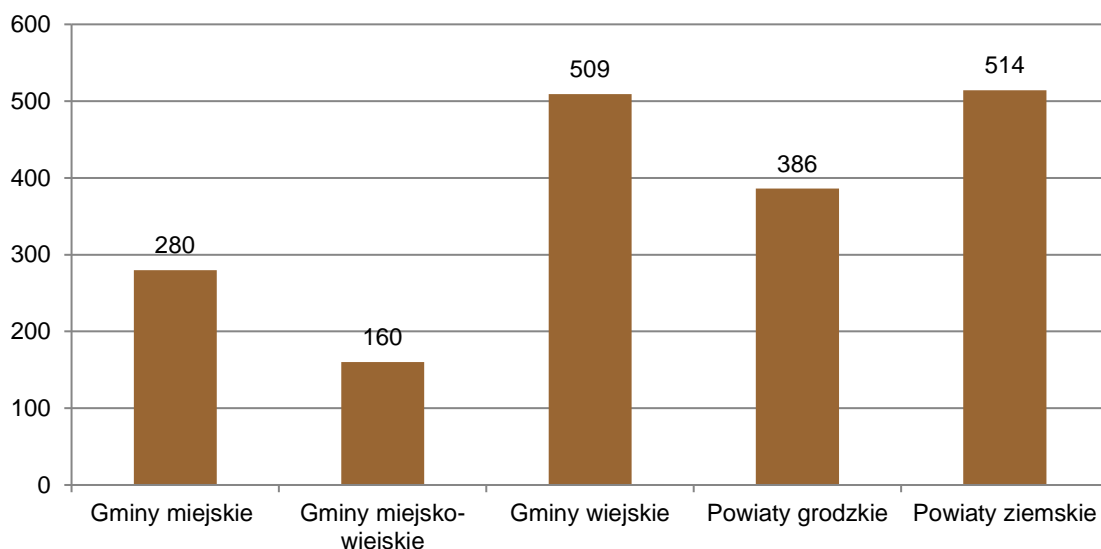
Z informacji uzyskanych z 217 jednostek organizacyjnych pomocy społecznej wynika, że w 2016 r. 1 849 osób uczestniczyło w 1 628 różnych formach szkolenia.

Liczbę szkoleń zrealizowanych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej i liczbę osób w nich uczestniczących obrazują poniższe wykresy:

Wykres nr 6. Liczba zrealizowanych szkoleń

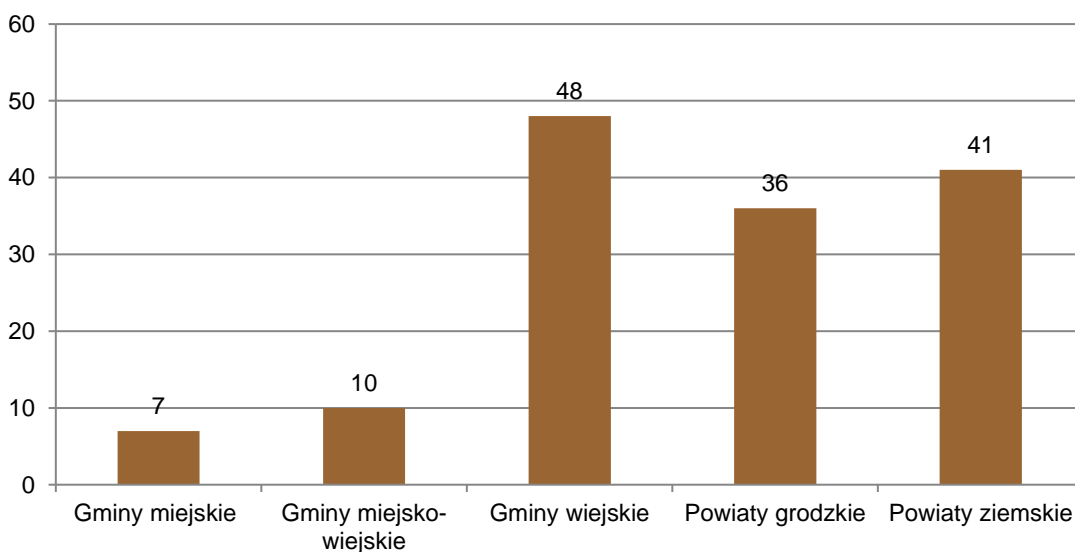
Wykres nr 7. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach

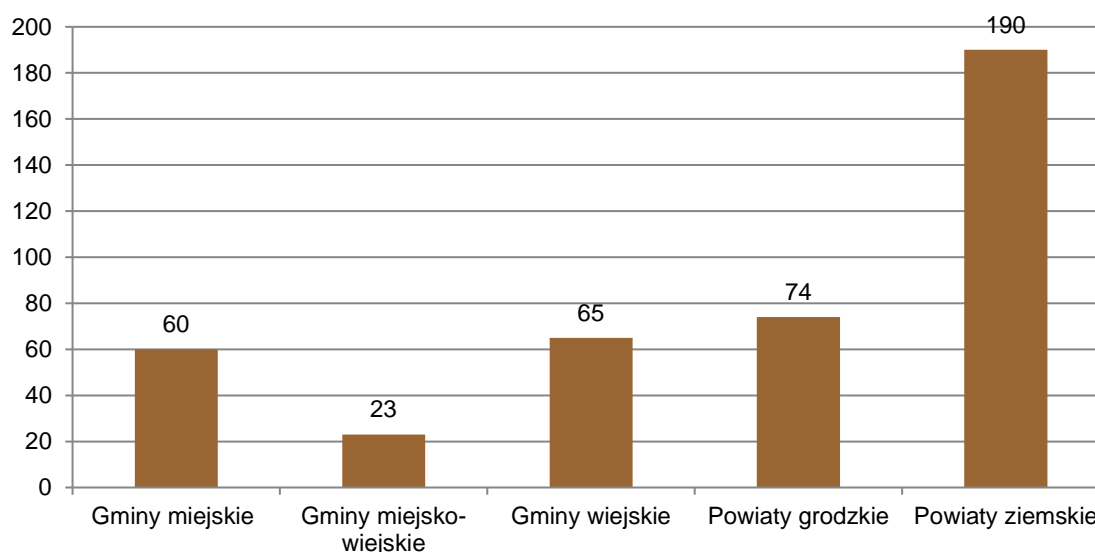
2. *Liczba szkoleń z zakresu superwizji, umiejętności interpersonalnych i rozwoju osobistego dla pracowników i wolontariuszy instytucji pomocy i integracji społecznej oraz liczba pracowników i wolontariuszy w nich uczestniczących.*

Ze względu na złożoność problemów społecznych, z którymi spotykają się na co dzień oraz duże obciążenie stresem i ryzykiem wypalenia zawodowego pracownicy służb społecznych muszą stale być wspierani poprzez superwizję i system szkoleń motywacyjnych. Zgodnie z art.121a ustawy o pomocy społecznej superwizja pracy socjalnej polega na ustawicznym rozwoju zawodowym pracowników socjalnych, służącym utrzymaniu wysokiego poziomu świadczonych usług, zachowaniu i wzmocnieniu kompetencji zawodowych, udzielaniu wsparcia, poszukiwaniu źródeł trudności w pracy i możliwości ich pokonywania. W 2016 r. 412 pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej uczestniczyło w 142 szkoleniach dotyczących samorozwoju. Liczbę szkoleń oraz osób w nich uczestniczących obrazują poniższe wykresy:

Wykres nr 8. Liczba szkoleń z zakresu superwizji, umiejętności interpersonalnych i rozwoju osobistego

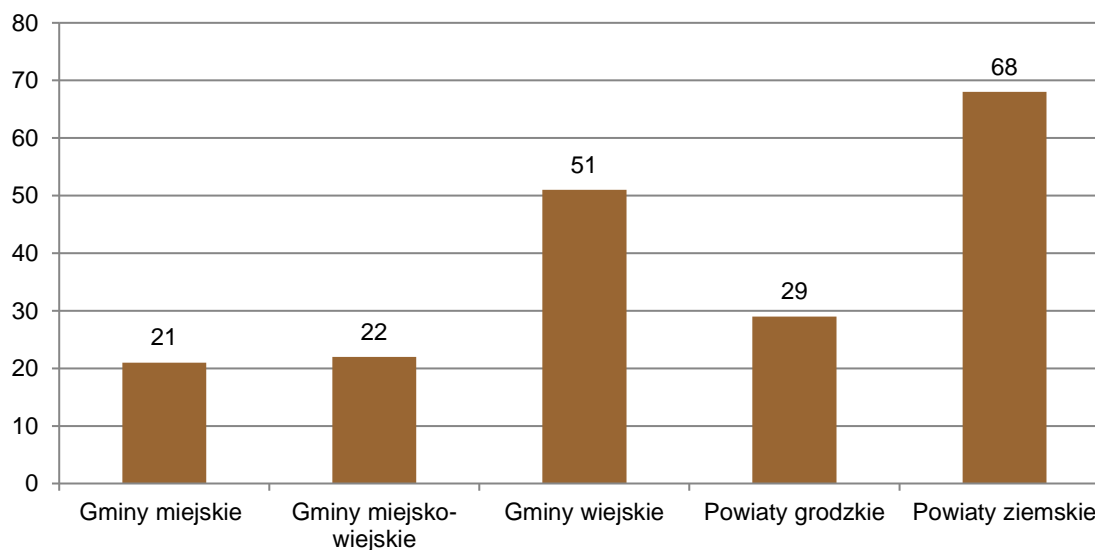
Wykres nr 9. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach z zakresu superwizji, umiejętności interpersonalnych i rozwoju osobistego

3. *Liczba działań (akcji medialnych, dobrych praktyk, wydarzeń, konferencji) promujących pozytywny wizerunek pomocy społecznej.*

Budowanie pozytywnego wizerunku, transparentność działań, stałe kontakty ze społecznością lokalną i bieżąca współpraca z mediami stają się standardem w instytucjach szeroko pojętej pomocy i integracji społecznej. Spośród 191 wydarzeń promujących pozytywny wizerunek pomocy społecznej jednostki pomocy społecznej wskazały m.in. na: organizację festynów rodzinnych; spotkania integracyjno-szkoleniowe dla podmiotów realizujących działania w zakresie polityki społecznej w społeczności lokalnej; organizację Akcji Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimę; spotkania w szkołach z rodzicami i uczniami; organizację Wigilii dla osób samotnych; realizację projektów socjalnych mających na celu integrację pokoleń, grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, przy udziale społeczności lokalnej, władz samorządowych, przedstawicieli organizacji pozarządowych; zamieszczanie artykułów informacyjnych w lokalnej prasie; organizację szkoleń, seminariów, drzwi otwartych pomocy społecznej podczas lokalnych imprez okolicznościowych; organizację Turnieju Piłki Siatkowej Pracowników Jednostek Organizacyjnych Pomocy Społecznej Województwa Lubelskiego; promocję działań na stronach internetowych.

Wykres nr 10. Liczba działań (akcji medialnych, dobrych praktyk, wydarzeń, konferencji) promujących pozytywny wizerunek pomocy społecznej

4. *Liczba ośrodków pomocy społecznej spełniających wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych ustalony zapisem art. 110 ustawy o pomocy społecznej.*

W 213 ośrodkach pomocy społecznej w 2016 roku ogółem zatrudnionych było 3 531 osób. Wśród zatrudnionych 35% stanowią pracownicy socjalni. Zgodnie z zapisem w ustawie o pomocy społecznej dotyczącym struktury organizacyjnej pomocy społecznej (art.110 ust.11) w ośrodku pomocy społecznej powinien być spełniony wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Zgodnie z art.110 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych. W województwie lubelskim wymogu tego nie spełniają 22 gminy. W 14 gminach liczba mieszkańców przypadająca na jednego pracownika socjalnego wynosi ponad 2 tysiące.

W ramach struktury organizacyjnej ośrodka pomocy społecznej może zostać wyodrębniony zespół realizujący zadania tego ośrodka w zakresie pracy socjalnej i integracji społecznej (art. 110a Ustawy o pomocy społecznej). W skład zespołu wchodzi co najmniej trzech pracowników socjalnych. W skład zespołu mogą wchodzić także inni specjaliści realizujący zadania w zakresie integracji społecznej. Liczba zespołów w województwie lubelskim systematycznie rośnie. W roku 2016 było ich 25 - o 5 więcej niż w 2015 roku. Tym samym zwiększa się liczba osób zaangażowanych w prace zespołów. W 2016 roku było to 109 pracowników socjalnych i 3 innych specjalistów.

Wnioski i rekomendacje

Wnioski	Rekomendacje	Realizatorzy rekomendacji
CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Wsparcie działań mających na celu włączenie społeczne grup zagrożonych wykluczeniem		
<p>Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób korzystających z pomocy społecznej wykazuje tendencję spadkową i obecnie utrzymuje się na poziomie wynoszącym ok. 8,2 % mieszkańców województwa.</p> <p>W stosunku do 2014 r. zwiększyła się liczba osób objętych instrumentami aktywnej integracji tj. kontraktem socjalnym, programem Aktywizacja i Integracja, indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego realizowanym w centrum integracji społecznej.</p> <p>Wśród ogółu korzystających z pomocy społecznej wzrosła również liczba osób objętych pracą socjalną.</p> <p>Wzrosła liczba osób młodych w wieku 15 – 29 lat objętych działaniami aktywizacyjnymi.</p> <p>Tylko na terenie 5 miast realizowany był Program Aktywności Lokalnej.</p>	<p>Kontynuacja kompleksowych działań na rzecz integracji osób, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (edukacyjnych, społecznych, zawodowych).</p> <p>Promowanie realizacji przez gminy i powiaty programów aktywności lokalnej, których celem jest aktywizacja i integracja społeczności lokalnych na rzecz rozwiązywania problemów występujących w środowisku.</p>	<p>Jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, powiatowe urzędy pracy, podmioty ekonomii społecznej, organizacje pozarządowe.</p>
CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie aktywnej integracji		
<p>Tylko 31 % spośród 217 jednostek organizacyjnych pomocy społecznej uczestniczących w badaniu realizowało działania w zakresie integracji społecznej we współpracy z powiatowymi urzędami pracy na podstawie zawartych porozumień.</p> <p>W 2016 r. we współpracy z organizacjami pozarządowymi, głównie na terenie miast grodzkich, zostało zrealizowanych 75 projektów skierowanych do osób wyłączonych z życia społecznego i zawodowego. Udział wolontariuszy oraz grup samopomocowych zaangażowanych w działania na rzecz aktywnej integracji jest znikomy.</p>	<p>Promowanie współpracy pomiędzy jednostkami gminnymi i właściwymi terytorialnie urzędami pracy oraz innymi instytucjami i podmiotami niepublicznymi w celu wzmacniania współpracy w zakresie prowadzenia aktywnej integracji skierowanej do osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>Promowanie tworzenia partnerstw międzygminnych/powiatowych, mających na celu wymianę usług w zakresie aktywnej integracji i ich realizację w miejscu zapotrzebowania.</p> <p>Włączanie wolontariatu i grup samopomocowych w działania na rzecz integracji społecznej i zawodowej.</p>	<p>Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej.</p>
CEL SZCZEGÓŁOWY 3: Ograniczenie wykluczenia społecznego osób bezdomnych		
<p>W stosunku do 2014 r. nie nastąpiło zwiększenie aktywnych form integracji skierowanych do osób bezdomnych. (indywidualny program wychodzenia z bezdomności, indywidualny program zatrudnienia socjalnego, specjalistyczne poradnictwo).</p>	<p>Promowanie stosowania instrumentów aktywnej integracji (m.in. programy wychodzenia z bezdomności, indywidualne programy zatrudnienia socjalnego, poradnictwo psychologiczne, prawne, zawodowe) skierowanych do osób bezdomnych.</p> <p>Wspieranie tworzenia mieszkań chronionych dla tej grupy społecznej.</p>	<p>Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, organizacje pozarządowe, placówki działające na rzecz wsparcia osób bezdomnych, kościoły i związki wyznaniowe.</p>

Załącznik do uchwały Nr CCXXXIV/4594/2017 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 4 grudnia 2017 r.

CEL SZCZEGÓŁOWY 4. Wzmocnienie integracji cudzoziemców ze społecznościami lokalnymi		
<p>Działania zmierzające do wzmocnienia integracji cudzoziemców ze społecznością lokalną realizowane były głównie na terenie Miasta Lublin.</p> <p>Zmniejszyła się liczba cudzoziemców objętych indywidualnym programem integracji.</p>	<p>Promowanie realizacji działań wspierających integrację cudzoziemców oraz współpracę organów, instytucji i organizacji pozarządowych zaangażowanych w proces integracji.</p>	<p>Jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, organizacje pozarządowe, ośrodki dla cudzoziemców.</p>
CEL SZCZEGÓŁOWY 5: Wzmocnienie potencjału kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz podniesienie jakości świadczonych usług		
<p>Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych. W województwie lubelskim wymogu tego nie spełniają 22 gminy. W 14 gminach liczba mieszkańców przypadająca na jednego pracownika socjalnego wynosi ponad 2 tysiące. Tylko w 15 gminach funkcjonowały zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej.</p> <p>Zbyt mała liczba szkoleń i osób nimi objętych w zakresie superwizji i umiejętności interpersonalnych.</p>	<p>Konieczne jest rozwijanie i wdrażanie aktywnych form i metod pracy tak aby praca socjalna stała się głównym zadaniem ośrodka pomocy społecznej. Rekomenduje się dostosowanie liczby pracowników socjalnych zatrudnianych w ośrodku do obowiązujących standardów oraz stałe podnoszenie kwalifikacji kadry jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.</p> <p>Wspieranie działań mających na celu promowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej.</p>	<p>Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, organizacje pozarządowe, inne jednostki szkoleniowe</p>

Spis Tabel

Tabela nr 1. Cel szczegółowy 1. Realizacja wskaźników w 2016 r.	5
Tabela nr 2. Dane dotyczące aktywizacji osób młodych w kategorii NEET w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój	8
Tabela nr 3. Uczestnicy Programów Aktywizacja i Integracja	9
Tabela nr 4. Cel szczegółowy 2. Realizacja wskaźników w 2016 r.	11
Tabela nr 5. Cel szczegółowy 3. Realizacja wskaźników w 2016 r.	14
Tabela nr 6. Cel szczegółowy 4. Realizacja wskaźników w 2016 r.	16
Tabela nr 7. Cel szczegółowy 5. Realizacja wskaźników w 2016 r.	17

Spis Wykresów

Wykres nr 1. Poziom zwrotu ankiet monitorujących z jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i innych	4
Wykres nr 2. Poziom zwrotu ankiet w ujęciu ilościowym	5
Wykres nr 3. Liczba projektów/porozumień na rzecz integracji zawodowej zrealizowanych we współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z publicznymi służbami zatrudnienia.....	12
Wykres nr 4. Liczba projektów/porozumień na rzecz integracji zawodowej zrealizowanych we współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi	12
Wykres nr 5. Liczba wolontariuszy biorących udział w działaniach na rzecz integracji społecznej i zawodowej w społecznościach lokalnych	13
Wykres nr 6. Liczba zrealizowanych szkoleń.....	18
Wykres nr 7. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach	19
Wykres nr 8. Liczba szkoleń z zakresu superwizji, umiejętności interpersonalnych i rozwoju osobistego.....	19
Wykres nr 9. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach z zakresu superwizji, umiejętności interpersonalnych i rozwoju osobistego	20
Wykres nr 10. Liczba działań (akcji medialnych, dobrych praktyk, wydarzeń, konferencji) promujących pozytywny wizerunek pomocy społecznej	21